

POHREBISKO Z OBDOBIA AVARSKÉHO KAGANÁTU V OBIDE

Jozef Zábajník

S príspevkami

Ludmily Illášovej a Jána Štubňu, Jany Mihályiovej, Jána Tirpáka a Anny Tirpákovej

Publikácia vznikla s podporou

Vedeckej grantovej agentúry Ministerstva školstva SR
a Slovenskej akadémie vied (projekty 2/0075/16 a 2/0115/18 agentúry VEGA).

Vydanie publikácie bolo podporené finančným príspevkom
Slovenskej akadémie vied na základe odporúčania Edičnej rady SAV.

Jozef Zábojník

Pohrebisko z obdobia avarského kaganátu v Obide

Bratislava – Nitra 2019

Archaeologica Slovaca Monographiae

Fontes, Tomus XXVI

- Hlavný redaktor doc. PhDr. Matej Ruttkay, CSc.
Recenzenti doc. PhDr. Pavel Kouřil, CSc., prof. Mgr. Jiří Macháček, PhD.
Výkonná redaktorka Mgr. Zuzana Staneková
Anglické preklady Mgr. Tereza Štolcová, PhD., Mgr. Viera Tejbusová, doc. RNDr. Ján Tirpák, CSc.
Kresby Anton Arpáš (vizualizácia hrobových konštrukcií), Mária Pekáriková (plány hrobov), Helena Vanglová, Žaneta Nagyová (kresby predmetov), Bc. Silvia Štefánková (digitalizácia obrazovej prílohy)
Počítačová sadzba Beáta Jančíková
Vydavateľ a tlač VEDA, vydavateľstvo SAV, Bratislava, Centrum spoločných činností SAV, Dúbravská cesta 5820/9, 841 04 Bratislava, v roku 2019 ako svoju 4421. publikáciu. www.veda.sav.sk
Rozširuje Archeologický ústav SAV
Akademická 2, 949 21 Nitra
tel.: +421/37/6943 209
e-mail: nraukniz@savba.sk

Predná strana obálky Agrafy z hrobu 138.

Zadná strana obálky Plán hrobu 134.

© Jozef Zábojník, 2019

© VEDA, vydavateľstvo SAV, 2019

© Archeologický ústav SAV, 2019

ISBN 978-80-224-1739-6 (VEDA, vydavateľstvo SAV)

ISBN 978-80-8196-013-0 (Archeologický ústav SAV)

OBSAH

ÚVOD	9
Ciele práce	9
Kritika prameňov a metodika ich spracovania	9
NÁLEZISKO	11
Fixovanie lokality v teréne	13
Topografický opis prostredia	14
Geologická a pedologická charakteristika, klimatické pomery	14
Dejiny výskumu	14
Metóda a organizácia výskumu	14
Dokumentácia	15
Deponovanie materiálu	15
KATALÓG HROBOV	16
Hroby z výskumu Z. Liptákovej v roku 1963	17
Hroby z výskumov J. Zábojníka v rokoch 1981–1984	23
POHREBNÝ RÍTUS	57
Spôsob pochovania	57
Tvar a rozmery hrobových jám	58
Úpravy hrobových jám – hrobové konštrukcie	59
Orientácia	70
Spôsob uloženia tela pochovaného	71
Dvoj a viachroby	72
Jazdecké hroby	73
Vek a pohlavie pochovaných	74
Sekundárne zásahy do hrobov	76
Stratigrafický vzťah	79
Prílohy a spôsob ich deponovania	79
MATERIÁLNA KULTÚRA	80
Súpravy opaskových kovaní	80
Zbrane	83
Sečné zbrane	83
Sekery	84
Bojové nože	84
Súčasti konských postrojov	84
<i>Funkčné súčasti postrojov</i>	85
Zubadlá	85
Strmene	85
Pracky	85

<i>Dekoratívne súčasti postrojov</i>	86
Pukličky	86
Kovania rôznorodého tvaru	86
Ženský šperk	87
Náušnice	87
Náramky	90
Koráliky	90
Prstene	92
Agrafy	92
Závesky	93
Iné predmety	93
Zlatý terčik	93
Spony do vrkočov	94
„Ringfibel/Omegafibel“	94
Uzáver taštičky	95
Nákovka	95
Zvončeky	96
Dutá kostená schránka	96
Neidentifikovateľné fragmenty	96
Kamene, troska, mazanica	97
Predmety dennej potreby	97
Nože	97
Pracky	97
Prasleny	97
Šidlá	98
Kresadlá a kresacie kamienky	98
Ihelníky	98
Kosák	99
Pinzeta	99
Brúsik	99
Nádoby	99
Vedierka	99
Keramika	100
Črepy	101
Iné prílohy a nálezy	103
Zvieracie kosti	103
Zvieracie kosti v zásypoch hrobov	103
Vajíčka	103
Ulity slimákov	103
Črepy v zásypoch hrobov	104
Zvieracie kosti v zásypoch hrobov	105

CHRONOLÓGIA	106
Relatívna chronológia	106
Absolútna chronológia	107
VYHODNOTENIE	109
Postup pochovávaní	109
Pohrebisko v Obide v kontexte osídlenia z obdobia avarskeho kaganátu	112
LITERATÚRA	113
GRAVEYARD FROM THE AVAR KHAGANATE PERIOD IN OBID	118
Summary	118
TABULKY	123
PRÍSPEVKY PRÍRODOVEDNÝCH DISCIPLÍN	
LUDMILA ILLÁŠOVÁ – JÁN ŠTUBŇA	
Analýza sklenených korálikov a kamenných artefaktov	262
JANA MIHÁLYIOVÁ	
Výsledky archeobotanickej analýzy drier a textilu z kovových predmetov	278
JÁN TIRPÁK – ANNA TIRPÁKOVÁ	
Röntgenová fluorescenčná analýza predmetov z pohrebiska z obdobia avarskeho kaganátu v Obide	291
AUTORI	335
CD	
Databáza hrobov a materiálu	
Databáza hrobových konštrukcií a úprav hrobových jám	

Kritika prístupov a metodika ich spracovania

Vzhľadom na skutočnosť, že výskum sa uskutočňuje v rámci spolupráce s domácim odborným tímom, ktorý má podstatný vplyv na vedenie výskumu, je potrebné hodnotiť získané archeologické prístupné a ich spracovanie z hľadiska ich použitia. Výskum pod vedením Z. J. Székelyovej sa zameriava na plochy zasiahnuté výstavbou